

486857

„SÚŤAŽ - REVITALIZÁCIA NÁMESTIA V SPIŠSKEJ BELEJ“

TEXTOVÁ ČASŤ

Sprievodná správa

REVITALIZÁCIA NÁMESTIA V SPIŠSKEJ BELEJ

Zámerom predkladaného návrhu revitalizácie námestia je zlepšiť priestor pre verejný život v historickom centre mesta v lokalite námestia a ulice v pamiatkovej zóne, podčiarknuť dedičstvo prítomných historických stavieb, s ohľadom na potreby súčasného i budúceho života mesta.

Námestie s prilahlou ulicou je prakticky centrálnou mestskou zónou, kde sa nachádzajú i budovy mimoriadneho pamiatkového významu.

Silnými stránkami zóny sú:

- koncentrácia historických stavieb
- ich urbanistická pôdorysná konfigurácia, ktoré sú stopami vývoja mesta
- pešia dostupnosť
- prítomnosť zelených plôch a líniovej zelene s pozitívnym vplyvom na pobytovú mikroklimu
- prítomný charakter mesta malej mierky, ktoré má potenciálom byť útulným priestorom pre verejný život jeho obyvateľov a atraktívnou destináciou pre turistov

Slabými stránkami riešenej lokality je:

- fragmentovanosť (rozdrobenosť) verejných plôch, ktorú spôsobujú viaceré faktory, najmä výrazná prítomnosť koľosovej dopravy a parkovania
- nesúrodosť a veľký kontrast charakteru plôch, prítomnosť náhlych rozhraní (napríklad námeste a okolie kostola, cesta...)
- chýbajúce začlenenie zvonice do kontextu
- chýba vizuálna čitateľnosť a kontinuita mestského priestoru (napríklad "nenápadnosť" Múzea Petzvala)
- chýbajú vhodné predpolia významných objektov architektúry (stĺp so sochou Panny Márie, zvonica)
- bariérovosť a chýbajúca pohybová kontinuita
- absencia cyklotrasy

HLAVNÁ MYŠLIENKA A VÝCHODISKÁ

Hlavnou myšlienkou je otvorenie a lepšie sprístupnenie centrálnej mestskej zóny (námestia a okolia v rozsahu riešeného zadania) obyvateľom i návštevníkom ako pobytového miesta - "námestie na mieste". Aby sa centrálna mestská zóna stala bezpečným miestom pre pobyt, relax, usporiadanie sezónnych aktivít, miestom atraktívnym svojou atmosférou pre obyvateľov i návštevníkov.

Východiskom návrhu je skúmanie vzájomných priestorových vzťahov existujúcich významných objektov: stĺp so sochou Panny Márie, radnica, renesančná zvonica,

kostol, múzeum a mestská zástavba pozdĺž ulice a skúmanie vzťahu existujúcich verejne prístupných plôch v riešenom území, vrátane kontextu kolesovej dopravy.

Výsledkom návrhu je zjednotenie, zvýšenie a vyrovnanie vzájomnej kvality fragmentovaných verejných priestorov do plynulého, čitateľného priestorového zážitku návštevníka - chodca ako primárneho užívateľa a vytvorenie pestrého a vyrovnaného verejného priestoru s charakterom.

URBANISTICKO-ARCHITEKTONICKÉ RIEŠENIE

Predkladané riešenie uvažuje o námestí a ulici Hviezdoslavova ako širšom, funkčne sa dopĺňajúcom celku. Návrh posilňuje prítomnosť chodcov a cyklistov obmedzením dopravy na jednosmernú a obmedzením povolenia vjazdu do zóny na rezidentov (nájomcov) a zásobovanie. Na ulici sú však zachované prístupy a odstavné plochy k jednotlivým nehnuteľnostiam.

Severozápadný koniec Hviezdoslavovej je identifikovaný stĺpom – sochou Panny Márie. Okolie stĺpa bude vymedzený zvýrazneným štvorcovým priestorom v svetlej dlažbe a zo severnej strany bude široké nízke schodisko. Stĺp a jeho poloha výrazne zadefinuje začiatok (či koniec) celej zóny.

Námestie bezprostredne nadväzujúce na Hviezdoslavovu ulicou začína už na samotnej ulici použitím rovnakej dlažby a kladenia ako na námestí. Námestie sa rozprestiera od ulice smerom na severovýchod. Je tu prerušená uličná líniová zeleň, a námestie vizuálne pozýva návštevníka – výhľady na renesančnú zvonicu a na radnicu nie sú ničím zaclonené. Na tejto strane námestia je i priestor pre vianočný stromček – bude viditeľný už z ulice.

Námestie pokračuje na sever od zvonice dreveným plató v rovnakej výške ako povrch námestia a končí stupňovitým sedením z ktorého je výhľad i prístup do nižšie položenej „Rajskej“ záhrady – otvorenej záhrady v okolí kostola. Sedenie vytvára malý amfiteáter – v dlažbe pred ním je priestor pre rečníka. Toto drevené plató so stupňovitým sedením i lavičkami vytvára priestor na sedenie. Prítomnosť zvonice a orientácia plata vytvára v lete prirodzený príjemný tieň pre sediacich, bez potreby dodatočných novotvarových konštrukcií.

Samotné námestie medzi zvonitou a radnicou je predĺžené konzolovým podopretým vyložením ponad nižšie položené parkovisko, pričom sa zachovávajú podzemné garáže prístupné zo severu. Na konzolovom vyložení je priestor pre pódium a námestie sa tým opticky i prakticky zväčšuje – poskytne viac priestoru pre aktivity.

Lokalita kostola a jeho záhrady je otvorená a prístupná verejnosti – oplotenie z južnej strany, od cesty, je redukované na prerušované fragmenty kamennej časti

oplotenia, ktoré slúžia na sedenie. Oplotenie medzi zvonnicou a kostolom nie je. Odstránenie bariéry vytvára dôstojnejšie predpolie vstupu do kostola. Rovnako zvonica dostáva väčší priestor. Kladenie bledej kamennej dlažby v jej okolí, bledé kamenné schodiskové stupne prepájajúce problematický výškový rozdiel zo severozápadnej strany zvonice a dlažba strácajúca sa v zeleni smerom ku kostolu na juhovýchodnej strane ukotvujú polohu zvonice vzhľadom k ostatným objektom a dávajú jej „vzduch“ zo všetkých strán.

Na osi priečelia východného vstupu do kostola a zvonice je fontána „Studňa“. Nízky kamenný valcový objekt s vodnými výtokmi smerujúcimi presne na všetky svetové strany – je pripomienkou a symbolom očisty. V jej blízkosti pod stromami sú kruhové lavičky – vytvárajú spolu príjemnú mikroklímu v sparnom lete a stretávacie miesto počas celého roka. Okolo kostola je chodník s mäkkým mlatovým povrchom, na primeraných miestach sú umiestnené lavičky.

Zóna pred Múzeom Petzvala je dláždená v rovnakej dlažbe ako okolie kostola i námestie. Širší chodník a veľkorysá plocha so sedením – lavičkami v tieni stromov tvoria verejný priestor pred budovou. Oproti, v uličnej zástavbe sa nachádza ďalšie múzeum a knižnica – miesto pod stromami tvorí exteriérovú čítareň.

Na východnej časti ulice riešeného územia je navrhované redukovanie kolesovej dopravy – parkoviská kultivované so zeleňou, v pešej dostupnosti dopravne odľahčia okolie námestia.

Na severe riešeného územia, v zóne pod námestím, ako je uvedené vyššie, je zachovaná funkcia parkoviska s vstupmi do garáží aj verejné WC. Úpravou konfigurácie polohy parkovacích miest, vjazdu na parkovisko a posunutím odbočky (jednosmerky) vzniká viac miest na parkovanie a zároveň zostáva priestor pred reštauráciou na terasové sedenie a ďalšiu novú zeleň.

DOPRAVA A CYKLOTRASA

Redukcia dopravného zaťaženia je navrhovaná dvoma opatreniami – reguláciou vjazdu a úpravou dopravného pohybu. Prístup do zóny na severozápad od Múzea Petzvala majú len rezidenti, respektíve nájomníci, zásobovanie v určitých ranných hodinách, požiarne ochrana a pohotovostné služby. Pre týchto užívateľov sú k dispozícii odstavné plochy pri ich nehnuteľnosti a drop-off zóny, ktoré slúžia na krátkodobé a obslužné zastavenie. V priestore zostáva zachované parkovisko pre potreby radnice.

Zároveň vjazd do zóny je jednosmerný od úrovne cesty medzi kostolom a Múzeom Petzvala a výjazd je na ulicu SNP. Z ulice SNP je možný prístup do zóny ďalšou jednosmerkou smerujúcou zo severu a okolo kostola, vyúsťujúcou pri múzeu Petzvala.

Ostatní obyvatelia môžu využiť parkoviská navrhnuté na východnej strane riešeného územia (napravo od Múzea Petzvala). Predkladané riešenie parkovania je návrhom do participatívneho dialógu s verejnosťou, ktorého výsledkom by malo byť konkrétne riešenie parkovania v meste.

Cez celú zónu prebieha cyklotrasa popri ktorej sú zriadené stojany na bicykle a z nich dva budú vybavené aj cyklopumpou.

MOBILIÁR A DROBNÁ ARCHITEKTÚRA

Výrazným atypickým prvkom mobiliára je drevené plató so sedením a kamenná fontána „Studňa“. Na lavičky, koše, cyklostojany, osvetlenie, terasy prevádzok navrhujeme použiť jednoduché geometrizujúce tvary a typické tradičné materiály. Kameň, kov, odolné drevo v prírodnom prevedení. Plató má protišmykovú úpravu.

ZELEŇ

Návrh sadovníckej koncepcie vychádza z historického usporiadania územia. Ako kompozičný prvok ponechávame a návrhom podporujeme hlavný líniový vegetačný prvok - alej, ktorá formuje hlavnú komunikačnú os územia a lemuje „Rajskú záhradu“. Z dôvodu optického otvorenia priestoru je v mieste námestia alej prerušená. Návrh z veľkej časti rešpektuje existujúce stromy, v niektorých miestach sú navrhované nové výsadby stromov. Prípadnej obnove alejí musí predchádzať detailný dendrologický prieskum, na základe ktorého bude stanovená metodika obnovy.

V „Rajskej záhrade“, lokalite okolo kostola, sa počíta s vyčistením lokality od náletových drevín a s výsadbou ovocných druhov.

Detail do kompozície je vnesený pomocou trvalkových záhonov. Tie sú navrhované iba do exponovaných častí - v okolí terás s posedením a v „Rajskej záhrade“. Charakter „Rajskej záhrady“ je podporený výsadbou historických ruží v kombinácii s trvalkami. V obtiažne pre údržbu dostupných miestach navrhujeme plošné výsadby krov, v ostatných častiach je navrhovaný parkový trávnik.